

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 170 кор.

За границею:

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Революційний рух в Росії.

(Конець).

За володарства Олександра III. витворили ся в Росії нові суспільні сили, які засадничо впливали на уложене революційного руху. З одного боку почала витворювати ся буржоазія на західноєвропейський лад, з другого боку виробляв ся помалу міський пролетарят, якого розвиток був назначений напрямом західноєвропейського пролетаряту. Промислова буржоазія витворила прилюдну опінію в краю, з якою правительство приневолене було числити ся, а в пролетаряті були зароди робітничого руху в починах. На основі тих нових соціально-економічних явищ і під напором розпучливого настрою внутрішньо непевної «Народної Волі» почав розвивати ся російський соціально-демократичний рух, який в історичнім розвитку Росії стає щораз могутнішим політичним чинником.

В половині 80-тих років потворили ся в Швайцарії перші російські соціально-демократичні групи, які складали ся головнн з студентів і мали своїм проводиром відомого російського соціаліста Плеханова. Небавом соціально-демократична наука стала спільною власністю всеї поступової російської інтелігенції, яка в тім добачала наукову методу, після котрої нові соціально-наукові явища мали переіменити ся у відомі клясові ріжниць і в революційну боротьбу. Соціально-демократичний рух обхопив в кількох роках студентство і революціонерів і заустив також глибоко коріне між робітниками, так що з початком 90-тих років став в Росії одиноким могутнім революційним сторонництвом. В часі між 80-ими а 90-ими роками почала «Народна Воля» щораз упадати, систему тероризму майже зовсім занехано, а терористичні змаганя, яке змова з 1. марця 1887 проти царя Олександра III, мали лише припадкові прикмети.

Властиву діяльність розпочало соціально-демократичне сторонництво в Росії в 90-тих роках. В цілм краю безнастанно проявляли ся робітничі змови з переважно політичними прикметами і доводили до кривавих боїв з органами правительства. В загальній тямці буде ще змова ткачів в Петербурзі в 1896. р., в якій мало участь около 30.000 робітників, що викликала в цілій державі незвичайний рух між робітниками. З кінцем 90-их років були всі міста західної Росії видівнею політичних демонстрацій і боротьб з властями, що причинило ся до підкопаня їх поваги. Маєве сьвято, яке в Росії щораз більше приймає ся, має в сій деспотичній державі виразно революційну прикмету, позаяк є головно протестом проти царизму і має характер явної боротьби за конституцію. Сего року маєве сьвято у Вильні довело до розрухів і гнобительств, про які були телеграфічні вісти. Соціально-демократичний робітничий рух промостив в Росії дорогу політичним демонстраціям, і починає

ту саму ролю відгравати, як уличні демонстрації у Франції перед великою революцією. Під впливом соціалістичного руху робітничого почали також революційні елементи з міщанства та інтелігенції щораз могутніше ворухити ся. В робітниках найшла інтелігенція революційну опору, яка їй в боротьбі за волю додає соціальної сили.

Серед таких обставин розвинуло російське студентство революційну енергію, якої доси не находимо в літописях російського руху студентского. Після численних студентских розрухів в першій половині 90-их років, вибухли в 1897. р. неустаячі неспокої студентські, які виступили вже на улиці і мали виразний політичний характер. Привід до того дала таємнича смерть студентки Ветрової в Петроавловській кріпости. Студентский рух з 1897. р. простер ся із столиці по цілм краю, підготовив ґрунт для нинішнього руху студентского, який почав ся в 1900. р., котрого кінця ще годі тепер предвидіти. Сей рух почав ся в Києві в 1900. р. з чисто студентских причин, захопив небавом всі иньші університети і відбував ся з такою завязтостью і рішучостью, що правительство зовсім оґоріло. Щоби сей рух приборкати, хватило ся правительство терористичних способів, вляло кілька сот студентів на трілітню службу в салдати, проводирів заслано на Сибір, а трех студентів, які не давали над собою в казармі знущати ся, засудило на смерть. Однак тероризм, який в давніших роках давав правительству повагу і силу, виявив тепер лише его слабі сторони, так що ніколи не була его повага в Росії так захитана як тепер. Нові соціальні і політичні сили вже тепер доспіли в Росії, яких материяльні і духові інтереси стоять в суперечности з царизмом. Робітники, ліпші заступники міщанства, інтелігенція виступили вже давно на політичну видівню і стали могутними помічниками студентства. Гасло до революційного зворушення всіх тих елементів, змагаючих до конституції дав вистріл студента Карповича до міністра просьвіти Богіолепова в лютім 1901. Студенти виступали всюди на улицях, щоби робити політичні демонстрації і піввали за собою велику частину інтелігенції і робітників. Росія дожила минушого року своїх марцевих днів з усіми їх прикметами, прилюдними походами, оружними бійками, революційними піснями. Вправді не ставлено барикад, але «дубінушка» гомоніла від одного кінця держави до другого. А се могутна, бурлива пісня, та «дубінушка», що заповідає волю і накликуює до пімсти:

... І прийде час, що русский нарід
Піднесе могутну булаву
Проти царя і попів...

Царське правительство злякало ся і вперше в безнастанній боротьбі проти абсолютизму і революції вступило на дорогу опортунізму. Варварські кари визначені студентам знесено, іменовано генерала Ванновского міністром просьвіти, який обіцяв завести далекоюяглі реформи. І сі хвилеві уступки зроблено правильною системою.

Легалізоване революційних елементів в краю було покликком російського правительства, як се бувало покликком всіх правительств перед революційною бурею. Студентам дано свободу товариств і організацій, робітникам призволено лучити ся в споживні і продукційні спілки, щоби вдолити їх культурним потребам утворенем відповідних інституцій. Робітничі збори для обговореня заводових інтересів в численних містах держави були на днєвнім порядку. Так з одного боку старало ся правительство признанем права до самопомочи і самодіяльності робітничому рухови відняти революційні прикмети, а з другого легалізованем студентских інституцій розірвати внутрішню звязь між студентством а революціонерами.

Нема ніякого сумніву, що се була лише безрадна політика, яка перла до того російське правительство. Ся політика не довела до ніякого успіху. Революційного руху годі було здержати, він поривав з собою щораз нові елементи суспільности і мас. В останних місяцях відбули ся знов уличні демонстрації в Харкові, Катеринославі, Києві і иньших містах. Вся суспільність находить ся в горячковім стані, перестрах перед тероризмом правительства уступив, а оно само втратило повагу і певну рівновагу.

Чого не вспіла осягнути пролетарна інтелігенція протягом чотирох десятиліть мимо надлюдської боротьби, се зробила переімена соціального устрою держави і викликане сею переімною пересунене соціальных сил і чинників.

До правописного питання в Росії.

(Подав Ол. Сушко).

Отверте письмо Романа Брандта (професора в Москві) до видавця сего видавництва.

(Конець).

До сього отвертого письма московського професора додає проф. Ягіч свої незвичайно бистрі та влучні уваги. Він думає холодно та вказуючи на невідрадні відносини в Росії гамує реформаторекій завал проф. Брандта і каже: чим менше хто стараєть ся осягнути на раз, тим більші вигляди може мати на успіх. Тому то радить ш. професор зачинати від найменшого: коли би так прим. найбільше популярні російські часовиси рішили ся закинути ъ, тоді би переведене дальшої реформи, заведење в Росії повної фонетичної правописи було би чимсь дуже легоньким.

І сі цінні уваги знаменитого ученого подаємо в повнім переводі.

До сього отвертого письма були додані взірці повнофонетичної і півфонетичної правописи (той останної в подвійнім виді: після проекту Брандта і ортографічної комісії), однак — на жаль з причини браку місця ми їх тут не подаємо. Моє становище до того цілого питання завначив я вже давніше моєю оцінкою деіноді. Зовсім природно — годі заперечити в теорії управнєня всяких можливих досьвідів упрощу-

Петербург, 20. мая. Російська телеграфічна агенція доносить, що на виленьского генерал-губернатора Валя виконано замах, коли він повертав з цирку до дому. Убийник стрілив 2 рази і зранив генерала в рамя і в ногу. Публика кинула ся на напасника і повалила на землю. Тоді єще лежачи стрілив 3 рази. Подав за своє прізвиско: Гірш Цекерт.

Мадрид, 20. мая. Після одних вістей замах на короля Альфонса був упрянований анархістами, після других напасник, бувший кельнер Йозе Пуїг є божевільний, і хотів просити о руку інфантику Марию Тересу. Вже перед тим він раз кинув був китицю цвѣтів до єї повозки. Пуїга арештували в хвилі, коли прискочив до повозки і хотів отворити дверці. При напаснику не найдено оружя, а натомість любовні вірші, присвячені інфанті.

Петербург, 20. мая. Урядовий дневник доносить, що замах на губернатора Валя має політичний характер. Винувник стане перед воєнним судом.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— **3 тов-а «Дністер».** Надзираюча Рада Товариства взаїмних обезпечень і взаїмного кредиту «Дністер» відбула дня 8. мая с. р. безпосередно по загальних зборах, звичайне засіданє під проводом президента сов. Кузьми і в присутности 12 членів Ради і комісаря правительственного радника двору Гута. На засіданю тїм доконано вибору віцепрезидента Ради, з причини, що мандат о. Льва Туркевича скінчив ся, і вибрано одноголосно поновно о. Льва Туркевича на протяг 6 літ. Також вибрано поновно заступником директора на протяг 6 літ п. Володимира Шухевича, котрого мандат скінчив ся. Відтак вислухала Рада справозданє Дирекції з діяльности Товариства за час від 1. січня до 30. цвѣтня с. р. т. є за перші 4 місяці.

В Товаристві взаїмних обезпечень видано в тїм часі 27,942 важних поліс з премією 268,468 К 48 с., то є більше ніж попередного року о 4,973 поліс і о 44,566 К 06 с. премії; шкід було в тїх 4 місяцях 172 на суму 88,389 К 55 с., то є менше ніж попередного року о 13 шкід і о суму 1,191 К 63 с. Титулом зворотів зароховано членам по конєць цвѣтня суму 18,510 К 67 с., а резервовий фонд виносив з днем 30. цвѣтня 399,493 К 04 с.

В Товаристві взаїмного кредиту уділено на скрипти і векслі 332 позичок в сумі 321,305 К 36 с., сплачено на позички 63,614 К, остало на позичках 1,127,036 К 40 с. На вкладки щадничі зложено 262,919 К 28 с., виплачено 182,361 К 68 с., остало на вкладках 980,771 К 13 с. Членів нових прибуло 226 а вплачені уділи виносили в кінцем цвѣтня 85,905 К 76 с. — Подрібнїше були ті справозданя оголошені в часописях в часті господарскій дня 8. мая с. р.

На публичні добродійні ціли уділила Рада з провізії від житєвих обезпечень суму 200 К, а то для рускої захоронки у Львові 100 К і на украшенє церкви в Глебівці богородчанського повіту 100 К.

Вкінці рішила Рада, вислухавши представлєня Дирекції, признати відшкодованя в дорозі ласки: Михайлови Бурому в Романова, бобрєцкого повіта, 30 К і Іванови Дубницькому в Креховець, станиславівского повіта, 300 К. Оба ті члєни стратили були право до відшкодованя в наслідок незаплаченя премії, однак Рада узгляднила лагодячі обставини і признала їм повисші датки.

ВИСОКИМ Ц. К. НАМІСНИЦТВОМ КОНЦЕСІОНОВАНЕ

БЮРО ПОДОРОЖИ і СПЕДИЦІЙНЕ

СОФІЇ БЕСЯДЕЦКОЇ, ОСЬВЕНЦІМ, ДВОРЕЦЬ

продає
білєти залізничні
окоужні

корабельні карти
1-шої і
1-гої класи

як також карти межипокладові для переселєнцїв до Америки.

★ Цїни найнижші. ★ ★ Вимїна грошей. ★

Проспекти даром і оплатно. (3-26)

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонїшна.
Найславнїйша програма!
від 1. до 15. мая 1902.

При співучасті військової музики 30. п. п.

1) Гостинний виступ найзнаменитшого італійского трансформатора драматичного артиста **Ugo Biondi** в творах: „Скандаль в реставрації“, комедия в 1 дії, „Echo de Piegrotta“, комічн. неаполїт. сьпів, „Страшна ніч“, драма в 1 дії. Імітації композиторів. Всї ролі представить самий Ugo Biondi. 2) Сензаційна новість: Фоно-Кінема-Театр: Виступ славних амер. артистів і артисток **Alec Hurley** і хор, **Miss Westa Tilley**, **The American Comedy Four**, **Miss Westa Victoria**. 3) **Griffith Reade Trio**, містичні комедиянти. 4) 6 сестер **Harrison**, з цвѣтового корєса. 5) **Trio Decaruso**, ексцентричні волоцюги. 6) **The Marinos**, воздушний акт. 7) **Chevalier T. H. Crowther**, феноменальний артист універсальний.

Що дня о 8. год. вечером велике представлєнє. В недїлю і сьвята два представлєня. Що пятницї **High-Life** представлєнє. Білєти вчаснїше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

драму в 4 актах Антона Крушельницького, можна замовляти у автора: *Коломия, ул. Замкова 15А, по цїні 2 К.*

Артистку,

Дешевим і гарним дарунком

при всяких нагодах, яко гарна прикраса комнат і

Картини:

Верещагіна, Шевченко в доміні і Сластьона, Шевченкова могила.

Можна дістати через адміністрацію „Руслана“ з пересилкою за 1 кор. 60 сот.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

2 купує і продає
всякі
папери цїнні
і **МОНЕТИ**

по найдешевшім курсі денним не числячи нїякої провізії.

ВІТРАКИ

цїлі зі стали або з вєлєза, перевищаючі всі конкурєрційні системи, до порушуваня млинів і господарских машин, будує

Антін Кунц
ц. і к. надворний доставець
в **Mährisch Weisskirchen**
Моравія, Австрия.

(16-24)

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство „Просьвіти“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевнїй збірник сих творів п. в. „**ПОЕЗИ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витисками, може бути найгарнїйшою окрасою руських хат. Папір велїновий, формат на взір європейских клєянків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тїлько за надїсланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ „ПРОСЬВІТИ“** у **Львові** (Ринок ч. 10.).

Складайте свої ошадности в Дністрі!

Дністер Товариство взаїмного кредиту, стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою у Львові, Ринок ч. 10. дїм „Просьвіти“

Дністер приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх по 4% від ста. Стан вкладок 31. грудня 1901 900.193 К 53 с. на 1.063 книжочках.

Дністер удїляє своїм членам позичок на векслі і скрипти за інтабуляцією або при відповідній поруці на 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації. Силату позичок розкладає „Дністер“ догідно також до 10 літ. Членом може бути тїлько член обезпечений в „Дністрі“, від огню. Уділ члєнський виносить 50 К, висовє 2 К. Уділ вплачені по день 31. грудня 1901: 81.169 К 37 с. Членів було: 2.006. Стан позичок: 869.245 К 4 с.

Дністер удїляє рікрїчно в чистого зиску датки на публичні добродійні рускі ціли — на церкви, бурси, шкльоли і т. д. — До кінця року 1901 уділено 8.840 К.

Інформаций в справах позичок удїляють агенти і Дирекция.